

Міністерство освіти і науки України

**Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра політичних наук і права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи та виконання індивідуального навчально-дослідного
завдання
з дисципліни «Порівняльна політологія»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 052 «Політологія»

Розробник:
Гедікова Н. П.
д. політ. н., проф.

Одеса –2021

УДК : 32:303.446(075.8)

ББК 66

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 9 від 25.02.2021 року)*

Рецензенти:

Попков Василь Васильович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Музиченко Ганна В`ячеславівна – доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Гедікова Н. П.

Г. 28 Методичні рекомендації до самостійної роботи та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання з дисципліни «Порівняльна політологія» [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»]. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2021. 64 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до Освітньо-професійної програми «Політологія» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія» та робочої програми навчальної дисципліни «Порівняльна політологія» і містять завдання для самостійної роботи, приблизну тематику індивідуального навчально-дослідного завдання та методичні рекомендації щодо їх виконання і захисту, тестові завдання для самоконтролю, перелік запитань для підготовки до складання екзамену, систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни, рекомендовані джерела інформації.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	8
1.1. Загальні положення	8
1.2. Теми, обсяг та завдання для самостійної роботи	9
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ	17
2.1. Загальні положення	17
2.2. Тематика та вимоги до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання	18
2.3. Захист індивідуального навчально-дослідного завдання	28
2.4. Дотримання вимог академічної доброчесності	29
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	30
3.1. Тестові завдання для самоконтролю	30
3.2. Перелік запитань для підготовки до складання екзамену	34
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	38
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	63

ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота здобувача вищої освіти формує низку необхідних компетентностей, серед яких здатність працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення, а також набуття навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.

Самостійна робота включає підготовку здобувача вищої освіти до усіх видів поточного і підсумкового контролю, у тому числі практичних занять, контрольних заходів (складання підсумкового тесту та екзамену), самостійного опрацювання окремих питань, що не розглядалися у лекційному курсі, а також виконання творчо-аналітичних завдань до кожної з тем навчальної дисципліни та індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти наукових уявлень про методологічні підходи, що дають можливість порівняльного вивчення політичних інститутів і процесів в різних країнах і регіонах світу, розуміння і оцінки соціально-політичних явищ і процесів, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків, оволодіння практичними навичками критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної політичної науки, застосування методу порівняльного аналізу, інноваційних підходів для вирішення професійних завдань.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна політологія» здобувачі вищої освіти мають опанувати знаннями з таких навчальних дисциплін: «Політична історія світу», «Історія політико-правових вчень», «Загальна теорія політики», «Політична соціологія»; одночасно з вивченням навчальної дисципліни «Порівняльна політологія» здобувачі мають опанувати знаннями з таких навчальних дисциплін: «Прикладна політологія», «Політична психологія».

Очікувані програмні результати навчання.

1. ПРН 1. Називати наукові методи та категорії політичної науки.
2. ПРН 2. Виявляти здатність використовувати теорії, принципи, методи та поняття історико-теоретичних, галузевих та спеціальних політичних наук в навчанні та професійній діяльності.
3. ПРН 3. Застосувати основні методи аналізу, інноваційні підходи для вирішення професійних завдань, використовувати новітні ІТ-технології у професійній діяльності.
4. ПРН 4. Демонструвати володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань.
5. ПРН 6. Виділяти основні закономірності та тенденції світового та українського політичного процесу, а також виокремлювати коло проблем, які

пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави.

6. ПРН 7. Оцінювати соціально-політичні явища і процеси, закономірності та тенденції розвитку політичної дійсності.

7. ПРН 8. Використовувати аналітичні підходи до аналізу політичної ситуації, політичних процесів і явищ, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків, а також розробляти цілісні програми політичних досліджень.

8. ПРН 9. Брати участь в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях; у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів політичної науки.

9. ПРН 12. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

10. ПРН 14. Ідентифікувати основні теорії, принципи, методи політичної науки, основні галузі (напрямки) політичного знання.

11. ПРН 16. Демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, здійснювати критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної політичної науки.

12. ПРН 18. Вдосконалення методик політологічного та соціологічного аналізу, підготовки аналітичного матеріалу.

13. ПРН 19. Практикувати в сфері суспільно-політичної діяльності, приймати участь в розробці рекомендацій для органів влади, суспільно-політичних організацій, місцевих і регіональних органів самоврядування.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти:

1) знає сутність предмету порівняльної політології та її місце в системі політичних наук;

2) називає наукові методи, поняття і категорії порівняльної політології;

3) знає сутність порівняльного метода, основи методики порівняльного політичного дослідження;

4) визначає історичні аспекти становлення і розвитку порівняльної політології;

5) розкриває сутність і типологію політичних систем і політичних режимів окремих країн і груп країн, політичних мереж, політичної культури, публічної політики і політичної модернізації;

6) знає вимірювальний інструментарій вивчення демократії, інституційних дизайнів держав, партійних систем, виборчих систем;

7) розкриває основні характеристики та тенденції розвитку політичних інститутів в зарубіжних країнах і Україні;

8) визначає основні закономірності та тенденції світового та українського політичного процесу, а також виокремлює коло проблем, які пов'язані з

геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави.

Здобувач вищої освіти вміє:

- 1) використовувати теорії, принципи, методи та поняття порівняльної політології в навчанні та професійній діяльності;
- 2) застосувати метод порівняльного аналізу, інноваційні підходи для вирішення професійних завдань;
- 3) оцінювати соціально-політичні явища і процеси, закономірності та тенденції розвитку політичної дійсності;
- 4) використовувати аналітичні підходи до аналізу політичної ситуації, політичних процесів і явищ, політичних систем, політичних режимів і політичних інститутів, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків;
- 5) застосувати певні теорії та методи порівняльної політології в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях, у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання; що передбачає вільне володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань;
- 6) приймати рішення на підставі самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності і самокритичності;
- 7) ідентифікувати основні теорії, принципи, методи порівняльної політології, основні галузі (напрямки) політичного знання;
- 8) демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, для здійснення критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять порівняльної політології;
- 9) удосконалювати методики політологічного та соціологічного аналізу, підготовки аналітичного матеріалу;
- 10) використовувати набуті теоретичні знання для проведення прикладних політичних досліджень та розробки рекомендацій для органів влади, суспільно-політичних організацій, місцевих і регіональних органів самоврядування.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності:**

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в політичній та викладацькій професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК. 1 *Аналіз та синтез:* здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-політичними явищами і процесами.

- ЗК. 2 *Гнучкість мислення*: набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування концептуальних і базових знань у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК. 5 *Комунікативні навички*: здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами.
- ЗК. 6 *Технологічні здатності*: навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.
- ЗК. 7 *Здатність до навчання*: здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ФК. 1 Знання понятійно-категоріального апарату та методів політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання.
- ФК. 2 Знання вчень та концепцій світової та української політичної думки.
- ФК. 3 Знання основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях.
- ФК. 4 Знання принципів політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування.
- ФК. 6 Уміння працювати з оригінальними текстами та смисловими конструкціями, які містяться в них.
- ФК. 7 Уміння аналізувати специфіку основних етапів розвитку політики та світового політичного процесу.
- ФК. 8 Уміння творчо осмислювати і застосовувати історичний досвід політичної практики.
- ФК. 1 Здатність приймати участі в дослідженнях політики з використанням основних методів сучасної політичної науки.

Міждисциплінарні зв'язки: «Політична історія світу», «Історія політико-правових вчень», «Загальна теорія політики», «Політична соціологія», «Прикладна політологія», «Політична психологія».

Здобувач допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, передбачені робочою програмою з навчальної дисципліни на семестр.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні положення

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це активні форми індивідуальної і колективної діяльності, спрямовані на закріплення пройденого матеріалу, формування навичок аналітичної роботи та вміння на практиці реалізовувати отримані знання.

Основними завданнями самостійної роботи є:

- вироблення навичок ефективної самостійної пізнавальної діяльності з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу з навчальної дисципліни;
- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного здобувача вищої освіти;
- оволодіння культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації, розвиток незалежності мислення, формування власного погляду на питання, що вивчаються;
- формування потреби до неперервної самоосвіти, самовдосконалення своїх знань, поширення кругообігу.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом «Порівняльна політологія».

Самостійна підготовка здійснюється у таких формах:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури тощо;
- вивчення окремих змістових модулів курсу (тем або питань), що передбачені для самостійного опрацювання з метою реферування, складання тезисного плану, конспекту тощо;
- реферування першоджерел;
- аналіз, синтез, порівняння, узагальнення явищ, фактів, закономірностей, викладених у друкованих джерелах інформації, з метою підготовки відповідей на поставлені напередодні запитання;
- підготовка додаткового матеріалу до лекції відповідно до заданого плану;
- підготовка до виступу на практичному занятті;
- підготовка письмових завдань з самостійної роботи відповідно до заданого плану до кожної з тем навчальної дисципліни;
- підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- підготовка до проведення контрольних заходів;
- робота з пошуковими системами Інтернет.

Загальні рекомендації до організації самостійної роботи:

1. Уважно ознайомитись із розгорнутим змістом дисципліни, використовуючи конспект лекцій та відповідну літературу.

2. Знайти та визначити місце зазначених для самостійної роботи тем у загальній структурі курсу.

3. Уважно прочитати питання за кожною темою та знайти відповіді на них у рекомендованій літературі.

4. Законспектувати найважливіші теоретичні положення кожної теми.

5. У ході опрацювання теоретичного матеріалу визначити незрозумілі теоретичні виклади з метою подальшої консультації з викладачем.

6. Найбільш складні теоретичні положення рекомендується зазначити у окремому конспекті з метою їх засвоєння та подальшої рекомендації з викладачем.

7. Вивчаючи матеріал, чітко відокремлювати його теоретичну та практичну частини.

8. За вибором здобувача вищої освіти, окремі теоретичні теми або питання можна оформити у вигляді реферату.

9. Опрацьовуючи практичний матеріал, постійно звертати увагу на його значущість та перспективи подальшого втілення у життя.

10. Самостійну роботу виконувати систематично, за відповідним планом.

11. Завдання з самостійної роботи розглядатимуться під час проведення практичних занять.

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується навчально-методичними матеріалами, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями з проведення практичних занять; методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань тощо.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи й виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних навчальних занять.

1.2. Темі, обсяг та завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
1	Тема 1. Порівняльна політологія як наукова дисципліна.	3	4	Індивідуальна, групова співбесіда, усне, письмове
2	Тема 2. Становлення і розвиток порівняльної політології.	3	4	
3	Тема 3. Методологія і методи порівняльної політології.	2	4	
4	Тема 4. Теорія раціонального вибору, неонституціоналізм та політика.	2	5	

5	Тема 5. Політичні мережі та порівняльна політологія.	2	5	опитування, виконання практичних завдань
6	Тема 6. Порівняльне дослідження політичних систем.	2	5	
7	Тема 7. Порівняльний аналіз сучасних політичних режимів.	2	5	
8	Тема 8. Демократія як об'єкт порівняльного вивчення.	3	5	
9	Тема 9. Теоретичні та емпіричні підходи до вимірювання демократії.	3	5	
10	Тема 10. Порівняльний аналіз форм державного устрою.	3	5	
11	Тема 11. Порівняльний аналіз форм державного правління.	3	5	
12	Тема 12. Інститут глави держави: порівняльний аналіз.	2	7	
13	Тема 13. Порівняльний парламентаризм.	3	5	
14	Тема 14. Уряд (виконавча влада) як політичний інститут у порівняльному вимірі.	3	5	
15	Тема 15. Порівняльне вивчення місцевого самоврядування.	3	7	
16	Тема 16. Порівняльний аналіз публічної політики.	2	7	
17	Тема 17. Порівняльний аналіз партійних систем.	3	7	
18	Тема 18. Порівняльний аналіз сучасних виборчих системи.	3	5	
19	Тема 19. Порівняльний аналіз артикуляції інтересів і групи інтересів.	3	5	
20	Тема 20. Порівняльний аналіз політичної культури.	3	5	
21	Тема 21. Порівняльний аналіз політичної модернізації.	3	5	
	Разом:	56	116	

Здобувач вищої освіти має письмово виконати запропоновані завдання до кожної теми, які оцінюється відповідно до зазначених у цих методичних рекомендаціях критеріїв оцінювання.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади порівняльної політології

Тема 1. Порівняльна політологія як наукова дисципліна.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть схему: Порівняльна політологія як наука і як навчальна дисципліна.
2. На конкретних прикладах розкрийте прикладне значення порівняльної політології.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [2], [3], [7], [9], [10];
- допоміжна література [17], [39].

Тема 2. Становлення і розвиток порівняльної політології.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати вплив стародавніх вчень на ідеї середньовіччя.
2. Виберіть одного компаративіста і на прикладі його теорії (поглядів) покажіть специфіку того етапу розвитку порівняльної політології, до якого належав цей вчений.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [2], [3], [9], [10];
- допоміжна література [15], [17], [43].

Тема 3. Методологія і методи порівняльної політології.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте логіку порівняння і експерименту? Вкажіть загальне і відмінності.
2. На конкретних прикладах проілюструйте методи збору і обробки даних.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [2], [3], [7], [6];
- допоміжна література [13], [15], [25], [39].

Тема 4. Теорія раціонального вибору, неоінституціоналізм та політика.

Завдання для самостійної роботи:

1. На підставі аналізу основних принципів неоінституціоналізму визначте який з них є найбільш вживаними в сучасних демократичних країнах. Обґрунтуйте свою позицію.
2. Складіть порівняльну таблицю загальних рис і відмінностей між «новим» і «старим» інституціоналізмом.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [2], [10];
- допоміжна література [39], [43].

Тема 5. Політичні мережі та порівняльна політологія.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть схему: використання теорії політичних мереж як теорії «посередництва інтересів» при вивченні формування політики в країнах Західної Європи, США і Японії, в Латинській Америці.
2. На конкретних прикладах покажіть значення мережевого підходу для дослідження міжнародних відносин і формування управлінських структур в об'єднаній Європі.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [10];
- допоміжна література [3], [49].

Змістовий модуль 2. Порівняльний аналіз політичних систем і політичних режимів

Тема 6. Порівняльне дослідження політичних систем.

Завдання для самостійної роботи:

1. З'ясуйте, яким чином географічний, соціально-економічний та культурний фактори впливають на політичну систему.
2. Проаналізуйте стабілізуючі чинники функціонування політичної системи.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [2], [5], [6], [7], [10];
- допоміжна література [9], [24], [39], [40], [44].

Тема 7. Порівняльний аналіз сучасних політичних режимів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть логічну схему понять: «перехідний» («гібридний») політичний режим, «електоральна демократія», «керована демократія», «авторитарна демократія», «суверенна демократія» «демократура», «псевдодемократія» і. ін.
2. Надайте емпіричні приклади застосування індексу демократії «The Economist Intelligence Unit»: схарактеризуйте їх у глобальній та регіональній перспективі.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [2], [3], [5], [6], [7], [8], [9], [10];
- допоміжна література [21], [22], [39], [43], [44].

Тема 8. Демократія як об'єкт порівняльного вивчення.

Завдання для самостійної роботи:

1. Окресліть рівень розвитку політій у посткомуністичних країнах Європи.
2. З'ясуйте, які основні аргументи наводить Ф. Фукуяма на користь гіпотези кінця історії і виникнення єдиної ліберально-демократичної цивілізації.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [2], [4], [6], [7], [8], [9], [10];
- допоміжна література [6], [8], [11], [21], [39], [43], [51], [53], [54].

Тема 9. Теоретичні та емпіричні підходи до вимірювання демократії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Систематизуйте особливості вимірювання демократії в проекті «Свобода у світі».
2. Поясніть суть поняття «новий індекс демократизації» К. Херпфера? Розкрийте особливості його реалізації на прикладі посткомуністичних країн Європи.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [2], [9], [10];
- допоміжна література [1], [5], [6], [11], [21], [22], [32], [58].

Тема 10. Порівняльний аналіз форм державного устрою.

Завдання для самостійної роботи:

1. Схематично відобразіть форми державного устрою.
2. Назвіть і дайте коротку характеристику форм державного устрою різних країн (Україна, Польща, США, ФРН, Японія).

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [5], [6], [7], [8], [9], [10];
- допоміжна література [39], [44], [50].

Тема 11. Порівняльний аналіз форм державного правління.

Завдання для самостійної роботи:

1. Схематично відобразіть форми державного правління та їх різновиди.
2. Складіть порівняльну таблицю президентської, парламентарної і змішаної форм республіканського правління за наступними критеріями: порядок формування посади глави держави (вибори, призначення, спадкування); статус глави держави; функції глави держави; призначення прем'єр-міністра; вотум недовіри уряду; розпуск парламенту; суміщення посад.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [5], [6], [8], [9], [10];
- допоміжна література [4], [27], [39], [44], [45], [46], [48].

Змістовий модуль 3. Інституційні змінні порівняльного аналізу

Тема 12. Інститут глави держави: порівняльний аналіз.

Завдання для самостійної роботи:

1. У формі таблиці здійсніть порівняльну характеристику компетенції монарха та президента.
2. Складіть схему: спільність і відмінність статусів монарха та президента за парламентарних форм правління.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [3], [5], [6], [7], [8], [10];
- допоміжна література [26], [27], [45], [48].

Тема 13. Порівняльний парламентаризм.

Завдання для самостійної роботи:

1. Схематично відобразіть внутрішню структуру однопалатного та двопалатного парламенту.
2. Проаналізуйте якісний склад сучасних парламентів на прикладі конкретних країн.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [3], [5], [6], [7], [8], [10];
- допоміжна література [23], [26], [29], [33], [35], [38], [39], [41], [46], [47].

Тема 14. Уряд (виконавча влада) як політичний інститут у порівняльному вимірі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Схематично відобразіть на прикладі певної держави склад уряду.
2. Використовуючи індекс урядової стабільності обчисліть загальну кількість змін у складі уряду певної групи країн (за вибором студента).

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [3], [5], [6], [7], [8], [10];
- допоміжна література [26], [34], [39], [46], [57].

Тема 15. Порівняльне вивчення місцевого самоврядування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Схематично відобразіть структуру органів місцевого самоврядування.
2. Визначте основні проблеми місцевого самоврядування у світовому масштабі.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [5];
- допоміжна література [7], [10], [14], [30], [37], [39].

Тема 16. Порівняльний аналіз публічної політики.

Завдання для самостійної роботи:

1. У формі таблиці здійсніть порівняльну характеристику держав: держава нічний сторож, поліцейська держава, держави загального благоденства, правова держава, мінімальна держава.
2. Проаналізуйте нові форми протестної участі акторів публічної політики у різних раїнах світу (за вибором студента).

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [7], [10];
- допоміжна література [36], [42], [56].

Тема 17. Порівняльний аналіз партійних систем.

Завдання для самостійної роботи:

1. Схематично відобразіть типи партійних систем та їх різновиди.
2. Охарактеризуйте партійні системи різних країн (за вибором студентів) з використанням типології Дж. Сарторі.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [2], [3], [5], [7], [8], [10];
- допоміжна література [12], [20], [24], [28], [39], [46].

Змістовий модуль 4. Політичні процеси, представництво інтересів та політична культура як об'єкти порівняльного дослідження

Тема 18. Порівняльний аналіз сучасних виборчих системи.

Завдання для самостійної роботи:

1. У формі таблиці здійсніть порівняльну характеристику типів виборчих систем.
2. Використайте індекс Т. Ванханена для парламентських і президентських виборів в Україні. Охарактеризуйте отриманий результат.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [2], [3], [7], [8], [10];
- допоміжна література [16], [39], [46].

Тема 19. Порівняльний аналіз артикуляції інтересів і групи інтересів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть схему: особистісна артикуляція інтересів і інституційна артикуляція інтересів.
2. На прикладі трьох країн світу (за бажанням студента) за різним політичним режимом проведіть порівняльний аналіз організації інтересів і діяльності політичних груп інтересів.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [2], [3], [7];
- допоміжна література [2], [18], [19], [39].

Тема 20. Порівняльний аналіз політичної культури.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть схему: патріархальний (паройкіольний), підданський та активістський (партиципаторний) типи політичної культури.
2. Розгляньте загальні особливості розвитку політичної культури на сучасному етапі розвитку.

Рекомендовані джерела інформації:

- основна література: [1], [2], [3], [7];
- допоміжна література [39].

Тема 21. Порівняльний аналіз політичної модернізації.

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте феномен «кризового синдрому модернізації». Визначте шляхи подолання його негативних наслідків.
2. З'ясуйте, які соціальні деформації відбулися в пострадянських суспільствах в умовах проведення системних перетворень?

Рекомендовані джерела інформації:

- *основна література*: [1], [4], [6];
- *допоміжна література* [31], [39], [52], [55].

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

2.1. Загальні положення

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (далі ІНДЗ) є однією з форм освітнього процесу, що виконуються під час позааудиторної самостійної роботи. ІНДЗ виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку викладача.

Видами ІНДЗ з навчальної дисципліни «Порівняльна політологія» є есе / доповідь з презентацією / реферат.

Вид ІНДЗ та його тематика обираються здобувачами вищої освіти самостійно із запропонованого нижче переліку тем, або виконуються на іншу, узгоджену із викладачем тему в межах дисципліни, що вивчається. ІНДЗ оцінюється відповідно до зазначених у цих методичних рекомендаціях критеріїв оцінювання.

Есе – це самостійна письмова реферативно-аналітична праця з вільною композицією, що написана на основі опрацювання відповідних джерел, висвітлює сучасний стан конкретної проблеми і містить науково обґрунтований власний погляд на неї, а також відповідь на запитання про перспективи та можливі способи її розв'язання. Ця навчальна робота передбачає вираження здобувачем вищої освіти своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу.

Доповідь – це документ, у якому викладається самостійно опрацьована певна проблема (тема, питання) за навчальними посібниками, спеціальною літературою та іншими джерелами, подаються висновки, пропозиції. Вона призначена для усного (публічного) читання та обговорення. Метою доповіді є формування у студентів вміння пов'язувати теорію з практикою, користуватися літературою, популярно викладати складні питання, триматися перед аудиторією. Робота над доповіддю спрямована на формування у студентів уміння викладати сутність певного питання, коментувати конкретну думку, подію, факт, дати їм авторську аналітичну оцінку.

Для наочної підтримки захисту доповіді створюється презентація.

Презентація – це представлення результатів самостійної роботи студента з опрацювання обраної теми. Мета презентації – набуття студентами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження. Презентація дозволяє подати матеріал більш наглядно, індивідуально, з використанням елементів якісної графіки, відеоматеріалів, звуковим супроводом. Використання комп'ютерних презентацій сприяє розвитку наочно-образного мислення, стійкості уваги, образної пам'яті, уважності, спостережливості, стимулює продуктивні творчі функції мислення.

Реферати – це індивідуальні завдання, які сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем

дисципліни, розвивають навички самостійної творчої роботи з навчальною та науковою літературою, розвивають та закріплюють первинні навички дослідницької діяльності, а також застосуванні отриманих знань у здійсненні професійній діяльності. Ця навчальна робота прищеплює навички узагальнення програмного матеріалу, використання різноманітних джерел, складання бібліографії з теми дослідження, уміння робити порівняльний аналіз, контент-аналіз, зіставляти та узагальнювати різні підходи, погляди, конкретний матеріал, розкривати своє ставлення до досліджуваних проблем, робити правильні обґрунтовані висновки.

2.2. Тематика та вимоги до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання

Рекомендовані теми індивідуального навчально-дослідного завдання

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	<i>Есе</i>		
1	Про вибір типу порівняльного дослідження		
2	Характеристика і стратегії демократичних переходів країн Центральної та Східної Європи.		
3	Критерії включення пострадянських політичних систем в угруповання демократичних і авторитарних казусів.		
4	Порівняльна характеристика квазіконфедеративних держав Європи.		
5	Порівняльний аналіз військових режимів.		
6	Моделі представницької демократії.		
7	Порівняльний аналіз шляхів формування федерацій в Швейцарії, США та Німеччині.		
8	Президентська форма правління: досвід країн Латинської Америки.		
9	Особливості монархічної форми правління в країнах Арабського Сходу.		
10	Відповідальності монарха і президента як глави держави: зміст та форми.		
11	Формування урядової коаліції: порівняльний аналіз досвіду Польщі та України.		
12	Інститут довіри і недовіри уряду: порівняльний аналіз досвіду застосування.		
13	Територіальні представництва органів державної влади унітарної держави.		
14	Політична консолідація в сучасній світовій політиці.		
15	Система представництва інтересів в США і Німеччині: порівняльний аналіз.		

16	Церква як інститут соціалізації.		
17	Антиглобалістські організації в країнах Західної Європи: порівняльний аналіз.		
	<i>Доповідь з комп'ютерною презентацією / реферат</i>		
1	Порівняльна методологія Ш.-Л. Монтеск'є.		
2	Порівняльні дослідження М. Вебера.		
3	Аналітичні категорії політичного процесу і дискурсу в порівняльних дослідженнях.		
4	Основні напрямки сучасного неоінституціоналізму.		
5	Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона.		
6	Кризи модернізації.		
7	Порівняльні дослідження політичних субкультур.		
8	Роль монархії в сучасних розвинутих країнах.		
9	Особливості монархічної форми правління в країнах Арабського Сходу.		
10	Суперпрезидентські республіки.		
11	Особливості змішаних форм правління.		
12	Порівняльна характеристика квазіконфедеративних держав Європи.		
13	Напівпрезидентська форма правління: досвід Польщі і України.		
14	Порівняльний аналіз військових режимів.		
15	Моделі представницької демократії.		
16	Порівняльний аналіз шляхів формування федерацій в Швейцарії, США та Німеччині.		
17	Порівняльний аналіз інститутів представницької влади в пострадянських державах.		
18	Порівняльний аналіз форм федеративної і унітарної державності в пострадянських державах.		
19	Порівняльний аналіз варіантів консоціативної демократії (Нідерланди, Бельгія, Швейцарія, Австрія, Ліван).		
20	Спільне та особливе федеральних та обласних держав (ФРН та Іспанія).		
21	Президентська форма правління: досвід країн Латинської Америки.		
22	Інститут президента за парламентської форми правління: порівняльний аналіз.		
23	Парламент і парламентаризм.		
24	Поняття, особливості формування та діяльності парламентів в країнах Європи: Франція, Німеччини, Великобританія, Італія, Польща, Чехія, Російська Федерація.		
25	Поняття, особливості формування та діяльності		

	парламентів в країнах Північної та Південної Америки: США, Канада, Бразилія, Куба, Аргентина, Уругвай, Парагвай, Чилі.		
26	Поняття, особливості формування та діяльності парламентів в країнах Азії: Китай, Індія, Японія.		
27	Поняття, особливості формування та діяльності парламентів в африканських країнах: Єгипет, ПАР, Сомалі, Зімбабве тощо.		
28	Поняття, особливості формування та діяльності урядів в країнах Європи: Франція, Німеччини, Великобританія, Італія, Польща, Чехія, Російська Федерація.		
29	Поняття, особливості формування та діяльності урядів в країнах Північної та Південної Америки: США, Канада, Бразилія, Куба, Аргентина, Уругвай, Парагвай, Чилі.		
30	Поняття, особливості формування та діяльності урядів в країнах Азії: Китай, Індія, Японія.		
31	Поняття, особливості формування та діяльності урядів в африканських країнах: Єгипет, ПАР, Сомалі, Зімбабве тощо.		
32	Формування урядової коаліції: порівняльний аналіз досвіду Польщі та України.		
33	Інститут довіри і недовіри уряду: порівняльний аналіз досвіду застосування.		
34	Порівняльне вивчення виборчих систем.		
35	Групи інтересів та політичні партії як об'єкт порівняльного дослідження.		
36	Антиглобалістські організації в країнах Західної Європи: порівняльний аналіз.		
	Разом	20	20

При підготовці та написанні есе рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою есе, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему есе.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.

3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання есе, редагування, виготовлення наочних матеріалів (ілюстрацій, таблиць, схем тощо).

4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми есе, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні есе.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту есе:

При написанні есе бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура есе включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);
- вступ, де стисло визначається актуальність та суть проблеми (20 % обсягу роботи);
- основна частина, де викладається власний погляд (позиції) на проблему (60 % обсягу роботи);
- висновок, який містить підсумкове судження (20 % обсягу роботи);
- список використаних джерел (не більше 5 найменувань);
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка есе оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою індивідуального завдання, проте номер на ній не проставляється.

У **Вступі** необхідно відобразити суть та обґрунтування вибору теми, структуру її розгляду, здійснити перехід до основного судження. На цьому етапі важливо правильно сформулювати питання, на яке автор збирається знайти відповідь під час дослідження.

Основна частина передбачає розкриття обраної теми твору, де буде сформульовано судження, розкрито аргументацію та аналіз, використовуючи обґрунтування тез і роздумів, докази, факти і приклади на підтримку

У **висновках** необхідно викласти основне судження, резюмувати аргументи на захист основного судження, показати особисті думки щодо висвітленої теми.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці есе.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Структуру есе визначають висунуті до нього вимоги, де думки автора: 1) викладено у формі коротких тез; 2) підкріплені доказами – за тезою слідує аргументи: вступ; теза, аргументи; теза, аргументи; теза, аргументи; висновок. Автор може використовувати декілька аргументів на користь кожної тези для більшої переконливості обраної тези.

Правила оформлення есе:

Есе виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Cyr. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг есе, виконаного на комп'ютері, – 7-10 сторінок без додатків. Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні есе необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; дотримуватися основних вимог з використання цитат; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень. До нього можуть бути додані графіки, діаграми і таблиці, схеми, ілюстрації (кольорові, чорно-білі, ламіновані). Мова написання есе – українська.

При підготовці та написанні доповіді з презентацією рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою доповіді, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему доповіді.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду, проконсультуватися з цього приводу у викладачів.

3. Підібрати матеріал, обдумати і структурувати доповідь, підібрати демонстраційно-наочний матеріал.

4. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання презентації, редагування.

5. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

6. Провести пробну репетицію виступу, підготуватися до відповідей на можливі запитання.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту роботи:

При виконанні письмових індивідуально-дослідних завдань бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура індивідуального завдання включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш;
- зміст дослідження;
- мета і предмет дослідження;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел (до 10 основних).

Титульна сторінка оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою індивідуального завдання.

У **Вступі** необхідно відобразити суть та обґрунтування вибору теми, структуру її розгляду, здійснити перехід до основного судження. На цьому етапі важливо правильно сформулювати питання, на яке автор збирається знайти відповідь під час дослідження.

Основна частина передбачає розкриття обраної теми доповіді, де буде сформульовано судження, розкрито аргументацію та аналіз, використовуючи обґрунтування тез і роздумів, докази, факти і приклади на їх підтримку.

У **висновках** необхідно викласти основне судження, резюмувати аргументи на захист основного судження, показати особисті думки щодо висвітленої теми. Доповіді можуть включати в себе авторські рекомендації, пропозиції або інші мотиваційні елементи.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці презентації. Список використаних джерел повинен бути з докладним зазначенням вихідних матеріалів. Крім електронних адрес потрібно вказувати і друковані видання.

Правила оформлення презентації:

Параметри сторінки:

- розмір слайдів має відповідати розміру екрана;
- орієнтація слайда – альбомна;
- ширина слайда – 24 см;
- висота слайда – 18 см;
- нумерувати слайди слід арабськими цифрами без знаків номера, рисочок тощо;
- формат показу слайдів – «Демонстрація»;
- графічний і текстовий матеріали розміщуються на слайдах так, щоб ліворуч і праворуч від краю слайда залишалось чисте поле шириною не менше 0,5 см.

Використовується програма PowerPoint. Обсяг: 13-15 слайдів у вигляді файлу формату *.ppt або *.pptx.

Мова презентації – українська.

Додаткові вимоги до змісту презентації (за Д. Льюїсом):

- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- рядок має містити 6 – 8 слів;
- всього на слайді має бути 6 – 8 рядків;
- загальна кількість слів не повинна перевищувати 50;
- дієслова мають бути в одній часовій формі;
- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
- у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі);
- слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі даних;
- кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох;

- підпис до ілюстрації розміщується під нею, а не над нею;
- усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

При підготовці та написанні реферату рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою рефератів, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему реферату.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.

3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання реферату, редагування, виготовлення наочних матеріалів (схем, таблиць, тощо).

4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми реферату, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходять автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні реферату.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту реферату:

При написанні реферату бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура реферату включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст;
- вступ;
- основна частина, яка складається з 2-3 рівнозначних за обсягом розділів, кожний з яких завершується стислими висновками;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка реферату оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою реферату, проте номер на ній не проставляється.

Зміст роботи подається на початку реферату. Він повинен бути оформлений як простий або розгорнутий план. Зміст містить назву та нумерацію усіх розділів і підрозділів.

У **Вступі** необхідно відобразити роль і значення проблеми (теми), що вивчається, вказати мету, завдання, об'єкт роботи.

Основна частина подається у вигляді систематизованої реферативної інформації та її аналізу, що передбачає безпосередній виклад змісту теми реферату, глибоке і всебічне висвітлення її основних положень.

У висновках необхідно підвести підсумки досліджень, які проведені в рефераті.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці реферату. Список використаних джерел повинен складати не менше 10 найменувань. Мінімальна кількість джерел має становити не менше ніж 60 % найменувань за останні 5 років. Кількість Інтернет-документів не повинна перевищувати 15 % загальної кількості списку джерел.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Орієнтований розподіл складових структури реферату та їх обсяг здійснюється в такому порядку:

Таблиця 1

Приблизний розподіл складових структури реферату

Основні елементи структури	Кількість сторінок	Обсяг
Титульний аркуш	1 стор.	Обсяг 15-20 сторінок
Зміст	1 стор.	
Умовні позначки (скорочення)	1 стор. <i>за необхідністю</i>	
Вступ	стор.	
Основна частина: 2-3 рівновеликих розділи, які можуть складатися з 2-4 підрозділів (але не обов'язково). Кожна складова основної частини (розділи) завершується стислими висновками (<i>не виносяться до змісту</i>)	до 15 стор. (<i>з загальним обсягом 20 стор.</i>), або до 10 стор. (<i>з загальним обсягом 15 стор.</i>)	
Висновки	1-2 стор.	
Список використаних джерел	10-15 джерел	Обсяг не обмежений
Додатки	не регламентуються	

Правила оформлення реферату:

Текст реферату виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Суг. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг реферату, виконаного на комп'ютері, – 15-20 сторінок, або 10-15 сторінок рукописного тексту.

Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Розділи нумерують арабськими цифрами, підрозділи – двома арабськими цифрами, розділеними крапкою: перша означає номер розділу, друга – підрозділу. Номер розділу та підрозділу показують перед їх заголовком, у кінці заголовка крапку не ставлять. Підкреслювання, фарбування та переніс слів у заголовках не допускається. Кожний розділ треба починати з нової сторінки.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні реферату необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень у вигляді таблиць, схем, діаграм, безпосередньо пов'язаних з питаннями теми, але їх кількість не повинна бути надмірною. Мова написання реферату – українська.

Оформлення ілюстрацій, таблиць, цитат у ІНДЗ за видами:

Усі ілюстрації (графіки, схеми, діаграми тощо) іменуються рисунками. Рисунки нумеруються послідовно в межах розділу та порядкового номера рисунка, розділених крапкою, наприклад: 3.2 (другий рисунок третього розділу). Рисунки повинні розміщуватися зразу після посилання на них у тексті ІНДЗ. Кожний рисунок повинен супроводжуватися змістовним підписом. Підпис розміщується під рисунком в один рядок з номером.

Таблиці повинні мати назву, яка відображає їх зміст. Таблиці повинні бути компактними, наочними і зрозумілими. Небажаним є перенос таблиць, якщо зони повністю вміщуються на одній сторінці.

Усі таблиці повинні бути пронумеровані. Номер таблиці ставиться зліва від назви і складається із номера розділу та порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад, 1.1. (перша таблиця першого розділу), 2.1 (перша таблиця другого розділу).

Скорочення слів у заголовках розділів, підрозділів, таблиць, додатків і в підписах під рисунками не допускається, а в тексті можливі лише загальноприйняті скорочення.

При написанні ІНДЗ обов'язковими є посилання на автора та джерело, звідки запозичені матеріал або окремі дані. Цитати, взяті із праць або офіційних документів, повинні відповідати оригіналу.

Перелік літературних джерел, використаних при виконанні ІНДЗ, наводять наприкінці тексту, а по тексту повинні бути наведені посилання, які подаються у квадратних дужках з вказівкою номеру джерела у списку літератури та сторінки, наприклад, [1, с. 15–11], або «... у працях [3–5]...», або «... у працях [3; 5]...» і т.д.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у ІНДЗ за видами:

Необхідно оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Література подається в алфавітному порядку або в порядку посилання в тексті.

Наведені в списку використаних джерел друковані праці записують мовою оригіналу і оформляють згідно з вимогами державного стандарту.

Зразок оформлення літератури:

1. Кириченко В. М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 218 с.

2. Сморгунов Л. В. Сравнительная политология : учебник. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Издательство Юрайт, 2019. 417 с.

3. Наконечний В. В. Основні світові моделі місцевого самоврядування: порівняльний аналіз. *Теорія та практика державного управління*. 2014. Вип. 1 (44). С. 283–289. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-1/doc/5/03.pdf>

При виконанні ІНДЗ необхідно дотримуватись наступних вимог:

№ з/п	Критерії	Показники
1	Науковість, об'єктивність	Уміння поставити проблему, встановити її актуальність, сформулювати мету і завдання дослідження. Відображення основних термінів і фактичного матеріалу з теми дослідження. Знання існуючих способів і оригінальність власного вирішення проблеми, що досліджується. Уміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, працювати з літературними джерелами. Повнота розкриття теми. Достовірність наданої інформації. Коректність змісту та фактів, наведених у ІНДЗ. Знання змісту виконаної роботи, вільне володіння інформацією з теми.
2	Відповідність стандартам оформлення	Знання і виконання вимог щодо оформлення змісту виконаної роботи (титольний лист, зміст, мета і предмет дослідження основна частина, висновки, список використаних джерел). Мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу. У презентаціях: розміщення і комплектування об'єктів. Єдиний стиль слайдів.

3	Послідовність, системність	Уміння виокремити головне. Уміння подавати інформацію системно, логічно, послідовно, лаконічно та завершено.
4	Доступність	Простота і ясність викладу. Уміння логічно, доказово подати інформацію. Уміння описувати хід виконання дослідження. Використання інформаційних джерел і посилання на них. Логічність висловлювання думок, уміння порівнювати, аналізувати.
5	Зв'язок з життям (практичність)	Наявність рекомендацій щодо використання результатів дослідження.
6	Свідомість, творчість і активність	Розуміння і аргументація актуальності теми. Уміння оцінювати достовірність отриманих результатів, узагальнювати і робити висновки. Виявлення власного ставлення до проблеми. Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу. Уміння аргументовано захищати власну точку зору. Уміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.
7	Наочність	Використання під час захисту ІНДЗ засобів унаочнення та якості їх виконання. Відповідність ілюстрацій темі і результатам дослідження. Схеми, графіки тощо, чіткі, доступні до сприйняття. Використання інформаційних джерел і власних ілюстрацій (малюнків, фото, відео).

2.3. Захист індивідуального навчально-дослідного завдання

Захист індивідуального навчально-дослідного завдання відбувається на практичному занятті.

Представляючи свою роботу на захисті, здобувач вищої освіти повинен у стислому вигляді обґрунтувати актуальність теми та схарактеризувати структуру роботи; стисло викласти найбільш важливі положення та основний зміст роботи; коротко охарактеризувати результати дослідження.

На виступ здобувача відводиться до 5-7 хвилин. Виступ та відповіді на запитання, зауваження й побажання повинні показати найвищий рівень теоретичної підготовки здобувача вищої освіти, його всебічну ерудицію та вміння доступно викласти основні результати проведеного дослідження.

За результатами захисту індивідуального навчально-дослідного завдання викладач ухвалює рішення щодо оцінки роботи та робить позначку про захист на титульній сторінці завдання.

Повторний захист індивідуального навчально-дослідного завдання з метою підвищення оцінки не дозволяється.

2.4. Дотримання вимог академічної доброчесності

Згідно статті 42 Закону України «Про освіту» та «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»» (затверджено Вчено радою протокол № 9 від 26.04.2018, розміщено на офіційному веб-сайті університету: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf) кожний здобувач повинен дотримуватися академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності при написанні ІНДЗ передбачає:

- самостійне виконання всіх етапів підготовки та написання навчальної роботи;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Якщо ІНДЗ у більшості складається з перефразованих ідей інших авторів без оригінального аналізу чи думок здобувача вищої освіти, воно все одно буде вважатися плагіатом, навіть якщо усі запозичені думки будуть правильно процитовані.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Тестові завдання для самоконтролю

Тестові завдання, які можуть бути використані для проміжного і підсумкового контролю знань.

У кожному тестовому завданні вибрати тільки одну правильну відповідь, крім зазначених у деяких завданнях. У відкритих тестах на кожне завдання необхідно надати не менше чотирьох правильних текстових відповідей.

1. Дайте визначення поняття «порівняльна політологія»:

- 1) емпірична дисципліна в рамках політичної науки;
- 2) розділ загальної теорії політики;
- 3) самостійна навчальна дисципліна;
- 4) метод порівняльного дослідження.

2. Встановіть логічну послідовність етапів розвитку порівняльної політології:

- 1) плюралістичний;
- 2) традиційний;
- 3) постбіхевіоралістській;
- 4) біхевіоралістський.

1____, 2____, 3____, 4_____.

3. Оберіть визначення, яке максимально точно передає зміст поняття «стратегія найбільшої відмінності»:

- 1) поле аналізу, яке обмежується групою країн, які схожі між собою за цілим рядом характеристик;
- 2) порівняння країн, які виступають для дослідника як «представники» меншою мірою двох якісно відмінних типів;
- 3) теоретична обробка отриманих даних;
- 4) одиничні описи політики країн.

4. Назвіть об'єкт порівняльних досліджень сучасного неоінституціоналізму:

- 1) активна роль людини при її зіткненні з нормами;
- 2) поведінка людини як діючого агента зі своїми інтересами без метафізичного пошуку загальних, народних, національних й інших ідей та інтересів;
- 3) політичний інститут як центральний компонент політичного життя;
- 4) природні явища і процеси.

5. Назвіть основні школи, які використовують мережевий підхід в якості методології дослідження політики:

- 1) англосаксонська і німецька;
- 2) англосаксонська і іберійська;
- 3) грецька (еллінська) і постсоціалістична;
- 4) скандинавська і радянська.

6. Г. Алмонд і Б. Пауелл серед основних класів політичних систем, крім примітивних і традиційних, виокремили _____ систему.

- 1) племенну;
- 2) егалітарно-авторитарну;
- 3) модерну;
- 4) елітиську мобілізаційну.

7. Порівняйте тоталітаризм і авторитаризм як типи політичного режиму та визначте спільне і відмінне.

Спільним між тоталітаризмом і авторитаризмом є:

Відмінним між тоталітаризмом і авторитаризмом є:

8. Назвіть об'єкт дослідження транзитології:

- 1) процеси політичних змін у країнах, які мали ще незавершені процеси політичної модернізації;
- 2) руйнування демократії;
- 3) критика парадигми транзита;
- 4) форми організації політичного життя.

9. Визначте, ким розроблено проект «свобода у світі», що відображає рівень демократичного розвитку:

- 1) К. Болленом;
- 2) Д. Нейбауером;
- 3) дослідницькою компанією The Economist Intelligence Unit;
- 4) неурядовою міжнародною організацією Freedom House.

10. Назвіть країну з унітарним державним устроєм:

- 1) Австрія;

- 2) Китай;
- 3) Швейцарія;
- 4) Німеччина.

11. Укажіть, яка з країн за формою правління є парламентською республікою:

- 1) Аргентина;
- 2) Німеччина;
- 3) США;
- 4) Іран.

12. Визначте, яким чином за салічною системою здійснюється наслідування престолу:

- 1) лише особами чоловічої статі у порядку первородства;
- 2) особами чоловічої і жіночої статі, тобто монархом стає більш старша за віком дитина;
- 3) жінками лише у разі, коли відсутні законні спадкоємці на престол по чоловічій лінії, у тому числі двоюрідні брати, племінники тощо;
- 4) правлячою сім'єю, а не певною особою.

13. Оберіть три основні функції парламенту:

- 1) артикуляція інтересів;
- 2) безпосереднє управління економікою;
- 3) легістативна;
- 4) проведення дебатів;
- 5) управління соціальними процесами суспільства.

14. Назвіть переваги однопалатних парламентів.

Перевагами однопалатних парламентів є:

15. Встановіть відповідність між країнами та назвами їх парламенту:

1. Іспанія;	а) Єдускунта;
2. Швеція;	б) Кортеси;
3. Фінляндія;	в) Конгрес;
4. США.	г) Риксдаг.

1____, 2____, 3____, 4_____.

16. Укажіть, хто з науковців впровадив індекс урядової стабільності:

- 1) Г. Алмонд і Дж Пауелл;

- 2) Ж. Лейн та С. Ерссон;
- 3) Р. Роуз і Д. Ервін;
- 4) М. Дюверже і Дж. Сарторі.

17. Назвіть три типи публічної політики:

- 1) внутрішня політика;
- 2) емоційна політика;
- 3) зовнішня політика;
- 4) розподільна політика;
- 5) секторально-фрагментована політика.

18. Назвіть суттєві недоліки функціонування мажоритарних виборчих систем.

Суттєвими недоліками функціонування мажоритарних виборчих систем є:

19. Назвіть мету лобіювання:

- 1) зміна уряду;
- 2) встановлення нового політичного режиму;
- 3) зміна діючих, або прийняття нових нормативних актів, політико-управлінських рішень;
- 4) гальмування активної соціальної політики.

20. Назвіть важливий принцип політичної культури західнохристиянської цивілізації:

- 1) етатизм, відсутність аскетизму, політична безкомпромісність;
- 2) пріоритет раціонального початку;
- 3) сакральність, пластичність і багатоплановість в інтерпретації вищих цілей суспільства;
- 4) борг, обов'язок, ієрархія, підпорядкування особистості інтересам групи.

21. Визначте, у чому полягає суть проблеми порівнянності як однієї з методологічних проблеми в порівняльній політології:

- 1) суспільне життя нескінченно різноманітне, отже, і кількість змінних, що піддаються виділенню, прагне до нескінченності;
- 2) завданням вченого-компаративіста є не порівняння форм політичних феноменів і їх умов, а пошук залежностей, концепцій і моделей;
- 3) при дослідженні декількох об'єктів завжди виникає питання, чи порівняльні вони;
- 4) порівняння є не стільки технікою зіставлення, розрізнення або об'єднання, а дослідницьким світоглядом.

22. Назвіть, хто є одним з перших емпірично орієнтованих мислителів:

- 1) Платона;
- 2) Нікколло Макіавеллі
- 3) Жана Бодена;
- 4) Германа Файнера.

23. Визначте, ким була запропонована типологія політичних систем, яка включає закриті і відкриті типи:

- 1) Г. Алмондом;
- 2) Д. Истоном;
- 3) Ж. Блонделем;
- 4) А. Лейпхартом.

24. Укажіть, ким розроблено індекс демократизації для дослідження виникнення демократії і залежності цього процесу від розподілу в суспільстві владних ресурсів:

- 1) К. Болленом;
- 2) Д. Нейбауером;
- 3) Т. Ванханеном;
- 4) Ф. Катрайтом.

25. Назвіть одну з найбільш мультикультурних країн Європи:

- 1) Австрія;
- 2) Бельгія;
- 3) Нідерланди;
- 4) Швейцарія.

3.2. Перелік запитань для підготовки до складання екзамену

1. Об'єкт та предмет порівняльної політології як науки.
2. Порівняльна політологія як наукова дисципліна.
3. Категоріальний апарат сучасної порівняльної політології.
4. Функції порівняльної політології.
5. Співвідношення порівняльної політичної науки і прикладного політичного аналізу.
6. Основні етапи розвитку порівняльної політології як науки.
7. Становлення порівняльної політології як самостійної галузі знання про політику і політичне життя суспільства (друга половина XIX сторіччя).
8. Особливості «традиційної» порівняльної політології (перша половина XX сторіччя).
9. Характерні особливості «нової» порівняльної політології (50-70 рр. XX століття).
10. Сучасна плюралістична порівняльна політологія.
11. Значення порівняльного методу.

12. Порівняння як метод аналізу.
13. Проблема подібності та відмінностей в компаративістиці.
14. Методологічні проблеми порівняння.
15. Види компаративістських досліджень.
16. Відмінності між теорією раціонального вибору та біхевіоралізмом, структурним функціоналізмом, марксистом та «старим» інституціоналізмом.
17. Концептуальне оформлення та основні напрями сучасного неоінституціоналізму.
18. Основні принципи сучасного неоінституціоналізму.
19. Головні напрями теорії раціональної дії: теорія «неможливості Эрроу», принцип «медіанного виборця» та теорія ігор.
20. Основні наукові підходи в теорії політичних мереж.
21. Використання мережевого підходу в якості методології дослідження політики: англосаксонська і німецька школи.
22. Типи політичних мереж.
23. Ефективність політичних мереж. Цінність мережевого підходу у ХХІ столітті.
24. Поняття політичної системи. Моделі політичної системи.
25. Англо-американський, континентально-європейський, доіндустріальний або частково індустріальний та тоталітарний тип політичних систем за Г. Алмондом.
26. Типологія політичних систем Р. Даля: закрита гегемонія, включаюча гегемонія, конкурентна олігархія, поліархія.
27. Типологія демократичних політичних систем А. Лейпхарта: деполітизовані, доцентрові, консоціальні, відцентрові демократії.
28. Традиційний, егалітарно-авторитарний, авторитарно-бюрократичний, авторитарно-неегалітарний, конкуруючо-олігархічний, ліберально-демократичний тип політичних систем за Ж. Блонделем.
29. Бездержавний племінний, мобілізаційний (тоталітарний), бюрократично-авторитарний та єднальний (погоджувальний) тип політичних систем за Ч. Ендрейном.
30. Закономірності функціонування політичної системи.
31. Демократія як універсальна категорія порівняльної політології.
32. Типології демократії.
33. Моделі демократії Д. Хелда.
34. Хвилі демократизації: передумови виникнення, стан й характер протікання демократизаційного процесу.
35. Характеристика і стратегії демократичних переходів країн Центральної та Східної Європи.
36. Порівняльний аналіз основних теоретичних підходів до вимірювання демократичності політичних систем.
37. Індекси демократії.
38. Індекс політичних прав і громадянських свобод «Дому свободи» (Freedom House).

39. Поняття та сутність політичного режиму.
40. Основні підходи до типологізації політичних режимів.
41. Спільні та відмінні риси авторитарного та тоталітарного політичних режимів.
42. Особливості порівняння комунізму, фашизму та націонал-соціалізму як тоталітарних політичних режимів.
43. Види авторитарних політичних режимів, їх подібності та відмінності.
44. Форми та моделі демократичних політичних режимів.
45. Політичний режим і політична стабільність.
46. Політична культура як категорія порівняльної політології.
47. Індикатори політичної культури на рівні політичної системи за Г. Алмондом і Дж. Пауеллом.
48. Індикатори політичної культури на рівні політичного процесу за Г. Алмондом і Дж. Пауеллом.
49. Індикатори політичної культури на рівні політичного режиму за Г. Алмондом і Дж. Пауеллом. Консоціативна демократія за А. Лейпхартом.
50. Порівняльне дослідження політичних субкультур.
51. Аналіз публічної політики в порівняльній перспективі.
52. Класифікація держав і функцій публічної політики.
53. Основні типології публічної політики.
54. Актори публічної політики.
55. Основні умови появи нових форм участі та нового типу акторів публічної політики.
56. Порівняльна характеристика форм державного устрою.
57. Сучасні федеративні держави в світі: переваги і недоліки.
58. Форма правління: поняття, концептуалізація, види.
59. Абсолютна і конституційна та нетипові форми монархії.
60. Парламентська, президентська та змішані форми правління.
61. Особливість повноважень монарха у різних монархічних моделях.
62. Обсяг повноважень президента як глави держави.
63. Політична роль і функції парламенту.
64. Основні моделі організації парламентів: однопалатні та двопалатні парламенти.
65. Класифікація парламентів.
66. Внутрішня організація палат парламентів.
67. Кількісний і якісний склад парламентів та їх палат.
68. Конституційно-правове положення парламентарія.
69. Поняття та призначення уряду.
70. Парламентська і позапарламентська моделі формування уряду.
71. Типологізація урядів.
72. Внутрішня структура та склад урядів: континентальна модель та англосаксонська модель.
73. Оцінка урядової стабільності.
74. Взаємовідносини між місцевою та центральною владою.
75. Типологія партійних систем.

76. Порівняльний аналіз ефективності одно-, дво- та багатопартійної систем.
77. Порівняльний аналіз основних різновидів мажоритарної виборчої системи.
78. Порівняльний аналіз основних різновидів пропорційної виборчої системи.
79. Порівняльний аналіз основних різновидів змішаної виборчої системи.
80. Порівняльна оцінка виборчих систем: переваги та недоліки.
81. Критерії оцінки ефективності виборчих систем.
82. Особливості виборчої системи України.
83. Гіпотеза Дюверже про співвідношення виборчої і партійної систем.
84. Розрахунок індексу Т. Ванханена для парламентських і президентських виборів в Україні. Порівняльний аналіз результатів.
85. Артикуляція інтересів як функція політичної системи.
86. Плюралістична, корпоративна та патронажно-клієнтельна моделі групової політики.
87. Корпоративізм та неокорпоративізм.
88. Системи представництва груп інтересів.
89. Види і тактика лобіювання. Політичне значення лобізму.
90. Порівняльний аналіз традиційного і сучасного: індекси і рівні.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ПОРІВНЯЛЬНА ПОЛІТОЛОГІЯ»

Контрольними заходами оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни «Порівняльна політологія» є поточний та підсумковий контроль. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або здобувач відмовляється від відповіді, або відсутній.
	1 бал	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	2 бали	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	3 бали	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
	4 бали	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

	5 балів	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
Самостійна робота здобувача (письмові завдання)	0 балів	Самостійна робота не виконана або не зарахована.
	1 бал	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувач вищої освіти не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат майже не сформований. Самостійна робота виконана менше, ніж 20% загального обсягу завдань або (та) тільки розпочато розв'язання завдань. Виклад матеріалу не структурований. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
	2 бали	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувач вищої освіти має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. Здобувач вищої освіти використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. Самостійна робота виконана у неповному обсязі, але правильно або у повному обсязі з суттєвими недоліками. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
	3 бали	Відповідь неповна, фрагментарна. Здобувач вищої освіти не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат в цілому сформований, але здобувач оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Здобувач вищої освіти використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

	4 бали	Відповідь здобувача вищої освіти майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, допущені окремі неточності. При відповіді на проблемні питання здобувач висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
	5 балів	Здобувач вищої освіти продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. Відсутні відповіді граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (<i>есе / доповідь з комп'ютерною презентацією / реферат</i>)	<i>есе</i>	
	1 бал	Представлений текст не є по формі есе (есе підміняється рефератом).
	2-3 бали	Есе не відповідає необхідному обсягу, змістовні зв'язки тексту есе з цитованими науковими текстами відсутні, внутрішня логіка есе порушена (текст є аплікацією з власної думки і «цитат» з наукових текстів). Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації.

4-5 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція здобувача формально підкріплена посиланнями на наукову літературу за відсутності змістовних зав'язків з цитованими науковими текстами. Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована практичними фактами.
6-7 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача і наукові тексти формально узгоджені, при цьому внутрішня логіка есе розмита.
8-9 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована практичними фактами.
10 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно і самостійно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на практичні факти.
<i>доповідь з комп'ютерною презентацією</i>	
0 балів	Не зараховуються презентації, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернета; проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання; завдання не виконано.
1 бал	Презентація не відповідає необхідному обсягу, багато її частин не має відношення до теми дослідження. Відсутній план для створення повної і добре оформленої презентації. Зміст роботи не відповідає плану, інформація не точна або пропущена, відсутні висновки та узагальнення і внутрішня логічна послідовність. Оформлення має суттєві недоліки. Доповідь не відображає зміст роботи, більшість відповідей на

		запитання некоректні, неточні або неправильні, здобувач не володіє предметом дослідження.
	2-3 бали	Презентація не відповідає необхідному обсягу, не містить вступу і висновків. Побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему дослідження. Презентація погано організована, без творчих знахідок, багато необхідних елементів пропущені. В презентації не визначені ключові положення, інформація не точна, на більшість запитань не можливо знайти відповідь. Здобувачем вищої освіти представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації, висновки є нелогічними і необґрунтованими. Відповіді на запитання фрагментарні, або відсутні.
	4-5 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, певний матеріал викладено некоректно, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Порушена логіка представленого матеріалу. Презентація організована без творчих знахідок. Є зауваження щодо оформлення тексту пропозицій та презентації. Деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими. Наочні матеріали не відображають зміст передбачуваного дослідження. Відповіді на запитання фрагментарні, не точні.
	6-7 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема розкрита з використанням сучасного аналітичного і методологічного інструментарію. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача і наукові/навчальні тексти формально узгоджені, зустрічається порушення логіки викладу. Аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, інколи відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на першоджерела. Відповіді на питання в основному правильні, здобувач добре знає предмет роботи.
	8-9 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема розкрита, всі частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, але має в

	основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають тему дослідження, мають місце окремі недоліки непринципового характеру. Здобувач вищої освіти демонструє вміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, працювати з літературними джерелами, в логічній послідовності проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, формулювати висновки за темою дослідження. Відповіді на питання в основному правильні, здобувач вищої освіти добре знає предмет роботи.
10 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження. Всі частини презентації пов'язані з метою і завданням дослідження. Подана інформація чітка і зрозуміла. Здобувач вищої освіти демонструє вміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу. Дослідження містить достатній і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової і навчальної літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання правильні, стислі, аргументовані.
<i>реферат</i>	
0 балів	Не зараховуються реферати, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
1 бал	Реферат виконаний самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу її оформлення не відповідає вимогам, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.

2 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
3 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, список літератури понад 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
4 бали	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
5 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і

		представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
6 балів		Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема повністю розкрита, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
7 балів		Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
8 балів		Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
9 балів		Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми,

		повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
	10 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 10 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
Підсумковий тест	0-20 балів	Робота складається з 20 тестових питань, кожне з яких має лише одну правильну відповідь, що оцінюється в 1 бал.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1–5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6–10 балів	Здобувач вищої освіти не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11–15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в

	освітньому процесі.
16–20 балів	Здобувач вищої освіти вміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100 А)	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання про сутність предмету порівняльної політології та її місце в системі політичних наук; наукові методи, поняття і категорії порівняльної політології; сутність порівняльного метода, основи методики порівняльного політичного дослідження; вимірювальний інструментарій вивчення демократії, інституційних дизайнів держав, партійних систем, виборчих систем. На високому рівні визначає історичні аспекти становлення і розвитку порівняльної політології; основні закономірності та тенденції світового та українського політичного процесу, а також виокремлює коло проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави; розкриває сутність і типологію політичних систем і політичних режимів окремих країн і груп країн, політичних мереж, політичної культури, публічної політики і політичної модернізації; основні характеристики та тенденції розвитку політичних інститутів в зарубіжних країнах і Україні. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані. На високому рівні вміє : використовувати теорії, принципи, методи та поняття порівняльної політології в навчанні та професійній діяльності; аналітичні підходи до аналізу політичної ситуації, політичних процесів і явищ, політичних систем, політичних режимів і політичних інститутів, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків; певні теорії та методи порівняльної політології в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях, у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання; що передбачає вільне володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань. Виявляє вміння застосувати метод порівняльного аналізу, інноваційні підходи для вирішення професійних завдань; оцінювати соціально-політичні явища і процеси, закономірності та тенденції розвитку політичної дійсності; приймати рішення на підставі самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності і самокритичності; ідентифікувати основні теорії, принципи,

	<p>методи порівняльної політології, основні галузі (напрямки) політичного знання; демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, для здійснення критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять порівняльної політології; удосконалювати методики політологічного та соціологічного аналізу, підготовки аналітичного матеріалу; використовувати набуті теоретичні знання для проведення прикладних політичних досліджень та розробки рекомендацій для органів влади, суспільно-політичних організацій, місцевих і регіональних органів самоврядування.</p>
<p>Добре (82–89 В)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має достатні знання про сутність предмету порівняльної політології та її місце в системі політичних наук; наукові методи, поняття і категорії порівняльної політології; сутність порівняльного метода, основи методики порівняльного політичного дослідження; вимірювальний інструментарій вивчення демократії, інституційних дизайнів держав, партійних систем, виборчих систем. Обізнаний про історичні аспекти становлення і розвитку порівняльної політології; основні закономірності та тенденції світового та українського політичного процесу, а також виокремлює коло проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави. Виявляє розуміння сутності і типології політичних систем і політичних режимів окремих країн і груп країн, політичних мереж, політичної культури, публічної політики і політичної модернізації, натомість при визначенні основних характеристик та тенденцій розвитку політичних інститутів в зарубіжних країнах і Україні припускається незначних помилок. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані. На достатньому рівні володіє вміннями використовувати теорії, принципи, методи та поняття порівняльної політології в навчанні та професійній діяльності; аналітичні підходи до аналізу політичної ситуації, політичних процесів і явищ, політичних систем, політичних режимів і політичних інститутів, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків; певні теорії та методи порівняльної політології в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях, у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання; що передбачає вільне володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань. Достатньо усвідомлено застосовує метод порівняльного аналізу, інноваційні підходи для</p>

	<p>вирішення професійних завдань, натомість під час оцінювання соціально-політичних явищ і процесів, закономірностей та тенденцій розвитку політичної дійсності виявляє невпевненість. У цілому вміє приймати рішення на підставі самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності і самокритичності; ідентифікувати основні теорії, принципи, методи порівняльної політології, основні галузі (напрямки) політичного знання; демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, для здійснення критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять порівняльної політології; удосконалювати методики політологічного та соціологічного аналізу, підготовки аналітичного матеріалу; використовувати набуті теоретичні знання для проведення прикладних політичних досліджень та розробки рекомендацій для органів влади, суспільно-політичних організацій, місцевих і регіональних органів самоврядування, однак потребує незначної допомоги з боку викладача.</p>
<p>Добре (74–81 С)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має знання про сутність предмету порівняльної політології та її місце в системі політичних наук; наукові методи, поняття і категорії порівняльної політології; сутність порівняльного метода, основи методики порівняльного політичного дослідження; вимірювальний інструментарій вивчення демократії, інституційних дизайнів держав, партійних систем, виборчих систем. Не завжди виявляє розуміння історичних аспектів становлення і розвитку порівняльної політології. Визначення основних закономірностей та тенденцій світового та українського політичного процесу, а також виокремлення кола проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави викликає певні труднощі. У визначенні сутності і типології політичних систем і політичних режимів окремих країн і груп країн, політичних мереж, політичної культури, публічної політики і політичної модернізації; основних характеристик та тенденцій розвитку політичних інститутів в зарубіжних країнах і Україні припускається певних помилок. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані. На середньому рівні володіє вміннями використовувати теорії, принципи, методи та поняття порівняльної політології в навчанні та професійній діяльності; аналітичні підходи до аналізу політичної ситуації, політичних процесів і явищ, політичних систем, політичних режимів і політичних інститутів, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків. Не завжди може застосувати певні теорії та методи порівняльної</p>

	<p>політології в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях, у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання; що передбачає вільне володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань. Здатний застосовувати метод порівняльного аналізу, інноваційні підходи для вирішення професійних завдань, натомість оцінювання соціально-політичних явищ і процесів, закономірностей та тенденцій розвитку політичної дійсності викликає певні труднощі. Не завжди вміє приймати рішення на підставі самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності і самокритичності; ідентифікувати основні теорії, принципи, методи порівняльної політології, основні галузі (напрямки) політичного знання. Здатний демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, для здійснення критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять порівняльної політології; удосконалювати методики політологічного та соціологічного аналізу, підготовки аналітичного матеріалу, однак не завжди послідовно та логічно використовує набуті теоретичні знання для проведення прикладних політичних досліджень та розробки рекомендацій для органів влади, суспільно-політичних організацій, місцевих і регіональних органів самоврядування та потребує незначної допомоги з боку викладача.</p>
<p>Задовільно (64–73 D)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має недостатні знання про сутність предмету порівняльної політології та її місце в системі політичних наук; наукові методи, поняття і категорії порівняльної політології; сутність порівняльного метода, основи методики порівняльного політичного дослідження. На задовільному рівні знає історичні аспекти становлення і розвитку порівняльної політології. Визначення вимірювального інструментарію вивчення демократії, інституційних дизайнів держав, партійних систем, виборчих систем; основних закономірностей та тенденцій світового та українського політичного процесу, а також виокремлення кола проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави викликає труднощі. У визначенні сутності і типології політичних систем і політичних режимів окремих країн і груп країн, політичних мереж, політичної культури, публічної політики і політичної модернізації; основних характеристик та тенденцій розвитку політичних</p>

	<p>інститутів в зарубіжних країнах і Україні припускається значних помилок. Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти ускладнюється в їх обґрунтуванні. На задовільному рівні володіє вміннями використовувати теорії, принципи, методи та поняття порівняльної політології в навчанні та професійній діяльності; аналітичні підходи до аналізу політичної ситуації, політичних процесів і явищ, політичних систем, політичних режимів і політичних інститутів, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків. Не завжди виявляє вміння застосувати певні теорії та методи порівняльної політології в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях, у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання; що передбачає вільне володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань. Має труднощі у застосовуванні методу порівняльного аналізу, інноваційних підходів для вирішення професійних завдань; проведенні оцінювання соціально-політичних явищ і процесів, закономірностей та тенденцій розвитку політичної дійсності. Не завжди вміє приймати рішення на підставі самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності і самокритичності; ідентифікувати основні теорії, принципи, методи порівняльної політології, основні галузі (напрямки) політичного знання. Загалом здатний демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, для здійснення критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять порівняльної політології; удосконалювати методики політологічного та соціологічного аналізу, підготовки аналітичного матеріалу, проте у послідовному та логічному використанні набутих теоретичних знань для проведення прикладних політичних досліджень та розробки рекомендацій для органів влади, суспільно-політичних організацій, місцевих і регіональних органів самоврядування потребує значної допомоги з боку викладача.</p>
<p>Задовільно (60–63 E)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має знання про сутність предмету порівняльної політології та її місце в системі політичних наук; наукові методи, поняття і категорії порівняльної політології; сутність порівняльного метода, основи методики порівняльного політичного дослідження. На низькому рівні знає історичні аспекти становлення і розвитку порівняльної політології. Визначення вимірювального</p>

інструментарію вивчення демократії, інституційних дизайнів держав, партійних систем, виборчих систем; основних закономірностей та тенденцій світового та українського політичного процесу, а також виокремлення кола проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави викликає значні труднощі. У визначенні сутності і типології політичних систем і політичних режимів окремих країн і груп країн, політичних мереж, політичної культури, публічної політики і політичної модернізації; основних характеристик та тенденцій розвитку політичних інститутів в зарубіжних країнах і Україні припускається суттєвих помилок. Усні відповіді не повні й не обґрунтовані. На низькому рівні володіє **вміннями** використовувати теорії, принципи, методи та поняття порівняльної політології в навчанні та професійній діяльності; аналітичні підходи до аналізу політичної ситуації, політичних процесів і явищ, політичних систем, політичних режимів і політичних інститутів, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків. Не завжди доцільно може застосувати певні теорії та методи порівняльної політології в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях, у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання; що передбачає вільне володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань. Має значні труднощі у застосовуванні методу порівняльного аналізу, інноваційних підходів для вирішення професійних завдань; проведені оцінювання соціально-політичних явищ і процесів, закономірностей та тенденцій розвитку політичної дійсності. Не виявляє здатності приймати рішення на підставі самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності і самокритичності; ідентифікувати основні теорії, принципи, методи порівняльної політології, основні галузі (напрямки) політичного знання та потребує суттєвої допомоги. Виявляє часткові вміння демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, для здійснення критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять порівняльної політології; удосконалювати методики політологічного та соціологічного аналізу, підготовки аналітичного матеріалу. Не завжди доцільно може використовувати набуті теоретичні знання для проведення прикладних політичних досліджень та розробки рекомендацій

	<p>для органів влади, суспільно-політичних організацій, місцевих і регіональних органів самоврядування потребує суттєвої допомоги з боку викладача.</p>
<p>Незадовільно (35–59 FX)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання про сутність предмету порівняльної політології та її місце в системі політичних наук; наукові методи, поняття і категорії порівняльної політології; сутність порівняльного метода, основи методики порівняльного політичного дослідження. Не виявляє розуміння історичних аспектів становлення і розвитку порівняльної політології. Не володіє знаннями щодо вимірювального інструментарію вивчення демократії, інституційних дизайнів держав, партійних систем, виборчих систем; основних закономірностей та тенденцій світового та українського політичного процесу, а також виокремлення кола проблем, які пов'язані з геополітичним виміром зовнішньої та внутрішньої політики будь-якої держави. У визначенні сутності і типології політичних систем і політичних режимів окремих країн і груп країн, політичних мереж, політичної культури, публічної політики і політичної модернізації; основних характеристик та тенденцій розвитку політичних інститутів в зарубіжних країнах і Україні припускається грубих помилок. Усні відповіді часткові, не обґрунтовані. Не володіє вміннями використовувати теорії, принципи, методи та поняття порівняльної політології в навчанні та професійній діяльності; аналітичні підходи до аналізу політичної ситуації, політичних процесів і явищ, політичних систем, політичних режимів і політичних інститутів, дослідження суб'єктів політичної діяльності та міжінституціональних зв'язків; певні теорії та методи порівняльної політології в дискусіях щодо методології сучасної політичної науки та застосовувати її в політологічних дослідженнях, у розв'язанні складних спеціалізованих задач в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання; що передбачає вільне володіння фаховою лексикою українською і іноземною мовами для розв'язання фахових комунікативних завдань. У застосовуванні методу порівняльного аналізу, інноваційних підходів для вирішення професійних завдань; проведенні оцінювання соціально-політичних явищ і процесів, закономірностей та тенденцій розвитку політичної дійсності припускається грубих помилок. Не виявляє здатності приймати рішення на підставі самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичності і самокритичності; ідентифікувати основні теорії, принципи, методи порівняльної політології, основні галузі (напрямки) політичного знання та потребує суттєвої допомоги. Не вміє демонструвати знання та</p>

	<p>навики, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень суспільно-політичних наук, для здійснення критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять порівняльної політології. Епізодично виявляє вміння удосконалювати методики політологічного та соціологічного аналізу, підготовки аналітичного матеріалу. Не вміє доцільно використовувати набуті теоретичні знання для проведення прикладних політичних досліджень та розробки рекомендацій для органів влади, суспільно-політичних організацій, місцевих і регіональних органів самоврядування.</p>
--	--

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен; стандартизовані тести; есе/доповідь з комп'ютерною презентацією/реферат; завдання для самостійної роботи.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні (семінарські, лабораторні) заняття, самостійна робота, контрольні модульні роботи, навчально-дослідні завдання тощо)					Екзамен	Сума
Модулі	Бали	Разом	Підсумковий тест	ІНДЗ		
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади порівняльної політології.			0-20	0-10	0-20	0-100
Тема 1.	0-2	0-12				
Тема 2.	0-4					
Тема 3.	0-2					
Тема 4.	0-2					
Тема 5.	0-2					
Змістовий модуль 2. Порівняльний аналіз політичних систем і політичних режимів.						
Тема 6.	0-2	0-14				
Тема 7.	0-2					
Тема 8.	0-4					
Тема 9.	0-2					
Тема 10.	0-2					
Тема 11.	0-2					
Змістовий модуль 3. Інституційні змінні порівняльного аналізу.						
Тема 12.	0-4	0-16				
Тема 13.	0-4					

Тема 14.	0-2					
Тема 15.	0-2					
Тема 16.	0-2					
Тема 17.	0-2					
Змістовий модуль 4. Політичні процеси, представництво інтересів та політична культура як об'єкти порівняльного дослідження.			0-8			
Тема 18.	0-2					
Тема 19.	0-2					
Тема 20.	0-2					
Тема 21.	0-2					

Розрахунок балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами поточного контролю (практичні заняття, самостійна робота) з дисципліни «Порівняльна політологія»

Модулі	Вид діяльності	Бали	Середньо-зважений бал
Змістовний модуль 1	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 6	55	12
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 5		
Змістовний модуль 2	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 7	65	14
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 6		
Змістовний модуль 3	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 9	75	16
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 6		
Змістовний модуль 4	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 4	40	8
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 4		
Загальна кількість балів		235	50

Розрахунок балів за видами поточного контролю (практичні заняття, самостійна робота) за кожною темою змістовного модуля робиться в такий спосіб:

Крок 1. Підрахунок загальної кількості балів за кожним змістовним модулем:

(кількість практичних занять ділиться на максимальну кількість балів за цим

видом роботи) + (кількість завдань для самостійної роботи ділиться на максимальну кількість балів за цим видом роботи).

Крок 2. Підрахунок вагового коефіцієнту:

загальна кількість балів за усіма змістовними модулями ділиться на максимальний пороговий рівень за видами поточного контролю (практичні заняття, самостійна робота). $235:50=4,7$.

Крок 3. Підрахунок середньозваженого балу за кожним окремим змістовним модулем:

загальна кількість балів за змістовним модулем ділиться на вагомий коефіцієнт.

Крок 4. Розрахунок балів за кожною темою змістовних модулів:

середньозважений бал за кожним окремим змістовним модулем ділиться на кількість в ньому тем.

**Таблиця відповідності шкал оцінювання
навчальних досягнень здобувачів вищої освіти**

Показник успішності (у балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90–100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82–89	B (дуже добре)	добре	
74–81	C (добре)		
64–73	D (задовільно)	задовільно	
60–63	E (достатньо)		
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю)	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
0–34	F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Алмонд Г., Пауэлл Дж. Б., Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня: Мировой обзор / сокр. пер. с англ. А. С. Богдановского, Л. А. Галкиной ; науч. ред. перевода М. В. Ильин, А. Ю. Мельвиль. Москва : Аспект-пресс, 2002. 537 с. URL: <https://studfile.net/preview/2200603/>
2. Ачкасов В. А. Сравнительная политология : учебник. Москва : Аспект Пресс, 2011. 400 с. URL: <https://zh.b-ok2.org/book/2091584/b7d44f>
3. Голосов Г. Сравнительная политология. 3-е изд., перераб. и доп. Санкт-Петербург : Изд-во Европ. ун-та в Санкт-Петербурге, 2001. 368 с. URL: <https://www.hse.ru/data/.pdf>
4. Горбатенко В. П., Бульбенюк С. С. Політична трансформація в сучасному світі : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 160 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/polit_transform.pdf
5. Кириченко В. М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 218 с. URL: <https://zh.b-ok2.org/book/3239693/c11f4d>
6. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. Харків : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2008. 576 с.
7. Ровдо В. Сравнительная политология : учеб. пособ. в 3 ч. Вильнюс : ЕГУ – Москва : ООО «Вариант», 2007. Ч. 1. 294 с. ; 2008. Ч. 2. 372 с. URL: <http://pdf.kamunikat.org/13465-1.pdf>
8. Романюк А. С., Литвин В. С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.
9. Рудич Ф. М. Порівняльна політологія : навч. посіб. Київ : МАУП, 2006. 148 с. URL: <http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/politologia.pdf>
10. Сморгунов Л. В. Сравнительная политология : учебник. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Издательство Юрайт, 2019. 417 с. URL: <https://books.google.com.ua/books>

Допоміжна література

1. Андрійчук Т. Вимірювання демократії: теоретичні та емпіричні підходи. *Політичний менеджмент*. 2012. № 3. С. 3–11.
2. Балабаєва З. Діалог держави і груп інтересів: теорія і практика в умовах децентралізації. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. Вип. 2. С. 3–7.
3. Богуславська К. Мережевий підхід: причини виникнення, напрями дослідження мереж та їх типологізація. *Наукові записки*. Інституту політич. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2006. Вип. 32. С. 402–414.
4. Бостан С. К. Форма державного правління: закономірності, тенденції, особливості розвитку. *Право України*. 2014. № 8. С. 27–38.
5. Бучин М. Політологічний аналіз основних методик вимірювання рівня

- демократії у світі. *Humanitarian vision*. 2016. Vol. 2, Num. 1. С. 9–13.
6. Визначення і вимірювання демократії / ред. Д. Бітема; пер. з англ. Г. Хомочко. Львів : Літопис, 2005. 318 с.
 7. Гедікова Н. П. Децентралізація та реформування місцевого самоврядування в сучасній Україні на основі досвіду Польщі. *Політикус*. 2020. № 3. С. 13–18. URL: http://politicus.od.ua/3_2020/3_2020.pdf
 8. Гедікова Н. П. Європейський та український лібералізм: теорія і практика : навч. посіб. Одеса : ВМВ, 2013. 284 с.
 9. Гелей С., Рутар. С. Д. Політико-правові системи світу : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2012. 346 с.
 10. Гулак Л. С. Сучасні моделі місцевого самоврядування: порівняльний аналіз. Порівняльно-аналітичне право. 2014. Т. 1. С. 14–16. URL: <http://www.pap.in.ua/index.php/arhiv-vidannja/24>
 11. Демократія : антологія / упоряд. О. Проценко. Київ : Смолоскип, 2005. XXVIII+1108 с.
 12. Дюверже М. Политические партии : пер. с фр. Л. А. Зиминной. Москва : Акад. проект, 2000. 558 с. URL: http://read.virmk.ru/d/duverge/duv_ogl.htm
 13. Ильин М. Основные методологические проблемы сравнительной политологии. *Полис*. 2001. № 6. С. 140–155.
 14. Камінська Н. В. Європейська система місцевого і регіонального самоврядування та Україна : монографія. Київ : КНТ, 2014. 414 с.
 15. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент*. 2006. № 5. С. 3–17. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/9642>
 16. Климкова І. І., Остапенко М. А. Вибори і виборчі системи : навч. посіб. Київ : Персонал, 2011. 160 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/vib_vibysyst.pdf
 17. Кобильник В. В. Компаративістика як галузь політичної науки: історія та сучасність. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. № 1(119). С. 110–113.
 18. Колісніченко А. І. Лобізм у політичному процесі. *Наукові праці*. 2016. Вип. 272. Т. 284. С. 54–57.
 19. Колісніченко А. І. Лобізм у політичному процесі. *Наукові праці*. 2016. Вип. 272. Т. 284. С. 54–57.
 20. Лебедюк В. Типологія партійних систем: минуле та сьогодення. *Політичний менеджмент*. 2013. № 59. С. 60–69.
 21. Лейпхарт А. Демократия в многосоставных обществах: сравнительное исследование. Москва : Аспект Пресс, 1997. 288 с. URL: <https://www.klex.ru/o89>
 22. Литвин В. С. Політичні режими сучасності: інституційні та процесуальні виміри аналізу : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 632 с.
 23. Лясковець О. В. Парламент – орган народного представництва в зарубіжних країнах. *Право і суспільство*. 2015. № 4. С. 13–17.
 24. Мадіссон В. В., Кадлубович Т. І., Черняк Д. С., Пархоменко Н. В. Політична

- система сучасного суспільства : навч. посіб. Київ : КНУТД, 2015. 229 с. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/2647/3/20150223_Maddison_NP.pdf
25. Мангейм Дж. Б., Рич Р. К. Политология: Методы исследования. Москва : Издательство «Весь Мир», 1997. 544 с. URL: <http://grachev62.narod.ru/Mr/>
 26. Маслов Ю. К. Центральна та Східна Європа в пошуках сучасної системи влади : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2015. 387 с.
 27. Мироненко П. В. Форма правління: політичні трансформації на зламу століть : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 220 с.
 28. Монолатій І. С. Теорія політичних партій та партійних систем : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Політологія». Івано-Франківськ : Плай, 2011. 80 с.
 29. Музиченко Г. В., Хайкл О. О. Жінки та чоловіки в європейських парламентах : інформаційний довідник. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2015. 79 с.
 30. Наконечний В. В. Основні світові моделі місцевого самоврядування: порівняльний аналіз. *Теорія та практика державного управління*. 2014. Вип. 1 (44). С. 283–289. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-1/doc/5/03.pdf>
 31. Новакова О. В., Пашина Н. П. Політичні процеси та політичні відносини. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. С. 90–116.
 32. Палас Н. Індекси демократизації Т. Ванханена та організації "Freedom House" як одні з пріоритетних методів визначення рівня демократизації у кінці ХІХ – початку ХХІ ст. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2010. № 22. С. 117–123. URL: <http://ena.lp.edu.ua/xmlui/handle/ntb/6772>
 33. Панчак-Бялоблоцка Н. Політична структуризація парламентів країн Центральної Європи : монографія. Львів : ПАІС, 2014. 352 с.
 34. Панчак-Бялоблоцка Н. Уряди та урядові кабінети в парламентських демократіях: місце в системі агентських відносин делегування повноважень та відповідальності. *Гілея: науковий вісник*. Київ, 2017. Вип. 122 (7). С. 356–361.
 35. Парламентаризм : підручник / В. А. Гошовська та ін. Київ : НАДУ, 2016. 672 с.
 36. Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії й практики аналізу політики : пер. з англ. О. Дем'янчук. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 549 с.
 37. Петришин О. О. Правові засади місцевого самоврядування в зарубіжних країнах та Україні: теоретико-правовий та порівняльний аналіз : монографія. Харків : Право, 2014. 192 с. URL: <https://dbms.institute/wp-content/uploads/2018/10/.pdf>
 38. Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами : монографія / за заг. ред. Ф. М. Рудича. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2016. 488 с.
 39. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право,

2015. 816 с.

40. Правові основи розвитку сучасних політичних систем: досвід та перспективи : монографія / Скрипнюк О. В., Василевич Г. О., Архоменко Н. М. та ін. ; передм. Ю. С. Шемшученка та Г. О. Василевича. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2013. 290 с.
41. Процюк І. В. Законодавча влада у парламентській республіці. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 27. С. 22–38.
42. Публічна політика : навч. посіб. / Телешун С. О., Ситник С. В., Рейтерович І. В. та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна. Київ : НАДУ, 2016. 340 с.
43. Романюк А. С. Політичні доктрини ХХ століття : навч. посіб. Львів. 2009. 216 с. URL: https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/Doktryny_tekst_final.pdf
44. Рудич Ф. М. Політологія : підручник. Київ : Либідь, 2015. 478 с.
45. Серьогіна С. Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики : монографія. Харків: Право, 2011. 768 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/200/1-20.pdf>
46. Стойко О. М. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; «Логос», 2016. 416 с. URL: <http://idpnan.org.ua/files/stoyko-o.m.-transformatsiya-politichnih-institutiv-u-suchasnih-perehidnih-suspilstvah-d.pdf>
47. Сурай І. Г., Гончар В. В. Сутнісні ознаки сучасного парламентаризму. *Актуальні проблеми державного управління*. 2016. № 1. С. 119–124.
48. Сухонос В. В. Монархія як державна форма: історико-теоретичний та конституційно-правовий аспекти : монографія. Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1» ТОВ, 2010. 368 с.
49. Ткаченко А. В. Теоретико-концептуальний аналіз поняття «політичної мережі». *Наукові праці*. Чорноморський держ. універ. імені Петра Могили. 2011. Т. 162, Вип. 150. С. 69–72.
50. Уоттс Р. Л. Федеративні системи : пер. з англ. Р. Ткачук. Харків : Центр Освітніх Ініціатив, 2002. 192 с.
51. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек : пер. с англ. М. Б. Левина. Москва : ООО «Издательство АСТ : ЗАО НПП «Ермак», 2004. 588 с. URL: http://yanko.lib.ru/books/politologiya/fukuyama=the_end_of_history&the_last_man=ann.htm
52. Хантингтон С. Политический порядок в меняющихся обществах. Москва : Прогресс-Традиция, 2004. 480 с.
53. Хантингтон С. Третья волна: Демократизация в конце ХХ века : пер. с англ. Л. Ю. Пантиной. Москва : РОССПЭН, 2003. 365 с. URL: <https://studfile.net/preview/3829746/>
54. Хелд Д. Модели демократии : пер. с англ. М. Рудакова. 3-е изд. Москва : ИД Дело РАНХиГС, 2014. 544 с.
55. Хорішко Л. С. Перспективні моделі дослідження процесів політичної модернізації. *Грані*. 2016. № 2. С. 11–14.

56. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика : монографія. Вінниця : ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с.
57. Шаповал В. М. Виконавча влада (теоретичний і конституційний аспекти). Київ : Москаленко О. М., 2016. 82 с. URL: <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-70294103>
58. Шведа Ю. Індикатори демократизації Тату Ванханена. *Вибори та демократія*. 2009. № 4 (22). С. 44–52.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Президент України : офіційний сайт. URL: <http://www.president.gov.ua/>
1. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
3. Урядовий кур'єр : офіційний сайт. URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <http://library.pdpu.edu.ua>

Журнали:

1. Comparative Politics. URL: <http://web.gc.cuny.edu/jcp/index.htm>
2. Comparative Political Studies. URL: <http://www.sagepub.co.uk>
3. European Journal of Political Research. URL: <http://www.wkap.nl/prod/j/0304-4130>
4. The Journal of Politics, Texas University. URL: <http://www.utexas.edu/utpress/journals/jjop.html>
5. World Politics, Princeton University. URL: http://muse.jhu.edu/journals/world_politics/
6. Political Science, Stanford University. URL: <http://polisci.annualreviews.org/>
7. American Political Science Review, Michigan University. URL: <http://www.ssc.msu.edu/~apsr/>
8. Democratisation. URL: <http://www.frankcass.com/jnls/index2.htm>
9. Дослідження стану свободи в світі («Дім свободи»). URL: <http://www.freedomhouse.org>
10. Дослідження громадської думки «Євробарометр». URL: <http://europa.eu.int/comm/dg10/eпо/polls.html>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 21.05.2020 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002_2020.pdf
2. Положення про організацію самостійної роботи студентів Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 25.07.2020 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P112.pdf
3. Положення про організацію контролю та оцінювання знань студентів Державного закладу "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від 27.02.2020 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/yakist/polojennia/org_kontrol.pdf
4. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 26.04.2018 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf
5. Положення про порядок виявлення та встановлення фактів недоброчесності у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 31.10.2019 р. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P102.pdf

Додаток А

Приклад титульної сторінки ІНДЗ

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра політичних наук і права

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

(есе/доповідь з презентацією/реферат)

з дисципліни « _____ »
(назва дисципліни)

на тему: « _____ »
(назва теми)

Здобувача (ки) вищої освіти ____ курсу
____ групи
спеціальності _____

(прізвище та ініціали)

Викладач: _____

Одеса – 20__ року

Навчально-методичне видання

Гедікова Наталя Пилипівна

**Методичні рекомендації до самостійної роботи та виконання
індивідуального навчально-дослідного завдання
з дисципліни «Порівняльна політологія»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 052 «Політологія».**